

ข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบเพื่อบูรณาการการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านขยะ น้ำเสีย และตลาด Local Regulation Model for the Integration of Environmental Management on Garbage, Waste Water, and Market

วรรณวรพงศ์ ศุทธชัย¹ สุณีย์ มัลลิกะมาลย์²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำข้อบัญญัติท้องถิ่นเป็นกฎหมายต้นแบบเพื่อบูรณาการการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านขยะ น้ำเสียและตลาด ให้ท้องถิ่นเป็นเมืองน่าอยู่ โดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพประกอบด้วยการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ และการรับฟังความคิดเห็น

การวิจัยพบว่าสาเหตุที่ทำให้ท้องถิ่นไม่เป็นเมืองน่าอยู่เพราะขยะ น้ำเสีย และตลาด เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของพื้นที่ร่วมกัน และกฎหมายให้อำนาจจัดการแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ไม่กำหนดให้องค์กรประชาชนมีส่วนร่วมจัดการด้วย และกฎหมายที่ใช้บังคับมีลักษณะของกฎหมายแยกฉบับกันทำให้ขาดความต่อเนื่องในการจัดการ การตราข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบเพื่อบูรณาการการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านขยะ น้ำเสีย และตลาด มีโครงสร้างประกอบด้วย ลักษณะ 1 บททั่วไป ลักษณะ 2 คณะกรรมการจัดการขยะ น้ำเสีย และตลาด ลักษณะ 3 การจัดการขยะ ลักษณะ 4 การจัดการน้ำเสีย และลักษณะ 5 การจัดการตลาด

การวิจัยเสนอแนะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อบูรณาการการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านขยะ น้ำเสีย และตลาดตามแนวทางของข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบ และขอเสนอแนะประเด็นวิจัยต่อไป คือ การบังคับใช้ข้อบัญญัติท้องถิ่นว่าด้วยการจัดการ ขยะ น้ำเสีย และตลาด เพื่อให้ท้องถิ่นเป็นเมืองน่าอยู่

คำสำคัญ : เมืองน่าอยู่ การจัดการสิ่งแวดล้อม ขยะ น้ำเสีย ตลาด ข้อบัญญัติท้องถิ่น

Abstract

The objective of this research is to create the model of resettlement management for power plant project. The research focuses on Hongsa Power Plant Project, Xayaboury, Lao PDR. The research methodology is a qualitative research including documentary research, in-depth interview, focus group, and hearing.

The research found out that the effectiveness of the resettlement management comprising of 7 factors of a process including disclosure of project information and public participation; land acquisition and compensation; development of resettlement site; physical relocation and transitional

¹ นักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม E-Mail: matharin46@hotmail.com

² อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม E-Mail: sunee.ma@spu.ac.th

support; livelihoods restoration and rehabilitation; grievance redress; and baseline data management of the re-settlers.

The research recommendation is to comply with the research findings in Thailand by setting up policy at the national level, and operational level in order to prevent the conflict and project resistance and providing satisfaction from the benefit of the project. Further research recommendation is “The Improvement of Quality of Lives of the Re-settlers after Relocation”; and “Health Surveillance from Power Plant of the Re-settlers after Relocation”.

Keywords: Mega project, Resettlement, Development, Rehabilitation, Grievance Redress

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ในความปกครองดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นเมืองน่าอยู่นั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการแก้ไขปัญหใน 3 ด้าน คือ การมีสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและที่อยู่สะอาด มีชุมชนเข้มแข็งช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน และประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนด ควบคุม ตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ ซึ่งปัญหาทั้ง 3 ด้านนี้ประกอบด้วยปัญหาขยะ ปัญหาน้ำเน่าเสีย และปัญหาความสะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อยของตลาด ปัญหาเหล่านี้จัดว่าเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในเมืองทุกแห่งของประเทศ และเป็นปัญหาที่อยู่ในอำนาจหน้าที่โดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องดำเนินการจัดการแก้ไขเพื่อสร้างพื้นที่ในปกครองให้มีสิ่งแวดล้อมที่ดีอันจะทำให้ท้องถิ่นนั้น ๆ ความเป็นเมืองน่าอยู่

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้สภาพปัญหาของการเป็นเมืองไม่น่าอยู่ในชุมชนเมืองแต่ละแห่งล้วนแต่มีสภาพปัญหาที่ไม่แตกต่างกันมากนัก กล่าวคือ ปัญหาทางกายภาพทางด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งมีปัญหที่สำคัญอยู่ 3 ด้าน ได้แก่ ปัญหาการจัดการขยะ ปัญหาน้ำเสียจากชุมชน และปัญหาความสะอาดและเป็นระเบียบ

เรียบร้อยของตลาด ซึ่งเป็นปัญหาที่สะท้อนให้เห็นถึงความไม่สะอาด ความไม่ระเบียบเรียบร้อยของเมือง ซึ่งหากต้องการจัดการให้เมืองมีความเป็นเมืองน่าอยู่นั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดการกับปัญหาทางกายภาพดังกล่าวมานั้นซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่โดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจจากราชการส่วนกลาง เช่น การจัดการขยะ และการจัดระเบียบตลาด ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้บังคับใช้กฎหมาย การจัดการน้ำเสียชุมชน ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 และ พระราชบัญญัติจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน 5 รูปแบบ แต่สิ่งที่เป็นปัญหาก็คือ แม้กฎหมายจะให้อำนาจและหน้าที่แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการกับปัญหาทั้ง 3 ด้านก็ตาม แต่การใช้อำนาจหน้าที่ลงไปสู่การปฏิบัติหรือการบังคับใช้กฎหมายยังมีความจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ระดับท้องถิ่นที่จะรองรับการใช้อำนาจ ในการกำหนดรายละเอียด ขอบเขตแห่งอำนาจหน้าที่ กับกระบวนการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งกำหนดให้เป็นหน้าที่ของประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย และอย่างไรก็ตามแม้ว่าใน

ปัจจุบันจะมีข้อบัญญัติท้องถิ่นว่าด้วยการจัดการปัญหา ทั้ง 3 ด้านก็ตาม แต่ก็ยังคงมีลักษณะเฉพาะที่ไม่มีรายละเอียดที่ชัดเจน และมีลักษณะของกฎหมายแยกฉบับกันทำให้ขาดความต่อเนื่องในการจัดการ ทั้ง ๆ ที่ปัญหาทั้ง 3 ด้านเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกันและเป็นปัญหาการจัดการเพื่อความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชนซึ่งส่งผลให้ชุมชนมีความน่าอยู่

ในการวิจัยนี้มีเป้าหมายคือการจัดทำข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบเพื่อบูรณาการการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านขยะ น้ำเสีย และตลาด เพื่อให้เป็นกฎหมายระดับท้องถิ่นที่เป็นต้นแบบสำหรับเทศบาลหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ที่สามารถนำไปใช้เป็นแบบอย่างหรือประยุกต์ใช้ได้หากมีความประสงค์ที่จะทำให้พื้นที่ปกครองในความดูแลได้พัฒนาให้มีความเป็นเมืองน่าอยู่ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาและวิจัยบทบาทและอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นให้มีความน่าอยู่

1.2.2 เพื่อจัดทำข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านขยะ น้ำเสีย และตลาด

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยกำหนดขอบเขตการศึกษาและวิเคราะห์เฉพาะ ปัญหาขยะจากครัวเรือน ปัญหาน้ำเสียชุมชน และการจัดระเบียบตลาด โดยพื้นที่ศึกษาเป็นเทศบาลเมืองขอนแก่น ซึ่งมีสภาพปัญหาไม่แตกต่างจากเทศบาลอื่น ๆ ทั่วประเทศ เป็นพื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ และกำหนดขอบเขตคำตอบการวิจัยเป็นการจัดทำข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบว่าด้วยการจัดการขยะ น้ำเสีย และตลาด คำว่า “ขยะ” ในการวิจัยนี้ หมายความว่ามูลฝอยตามที่กำหนดในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2.วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีวิทยาการวิจัยที่ใช้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) แยกเป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary research) ประกอบด้วย ทฤษฎีหลักการ และกฎหมายของประเทศไทย และต่างประเทศ คือ สาธารณรัฐสิงคโปร์ Environmental Protection and Management Act,1999, Environmental Public Health Act,1987 Sewerage and Drainage Act,1999. และ ออสเตรเลีย Local Government Act, 1993, Environment Protection Act, 1997 Environment Protection and Biodiversity Conservation Act, 1999, National Environment Protection Council Act 1994 และผลงานวิจัยของไทยและของต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เป็นการสัมภาษณ์ประชากรเชิงลึก จำนวน 10 คน การมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ (Participatory design, Co-design) กลุ่มประชากรผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง (Stakeholders) จำนวน 16 และการรับฟังความคิดเห็น (Hearing) จากผู้ที่เกี่ยวข้อง เมื่อได้ผลการวิจัยเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่นำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขให้วิจัยมีความสมบูรณ์มากขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบูรณาการจากการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การมีส่วนร่วมออกแบบ และการรับฟังความคิดเห็นเพื่อให้ได้คำตอบสำหรับการจัดทำเป็นข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบ (Local Regulation Model) เพื่อบูรณาการการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านขยะ น้ำเสีย และตลาด

3. สรุปผลการวิจัย

การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ท้องถิ่นเป็นเมืองน่าอยู่นั้น มีข้อพิจารณา 3 ด้าน คือ

3.1 องค์การจัดการ การวิจัยพบว่าสิงคโปร์มี องค์การด้านสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (National Environment Agency) และเครือรัฐออสเตรเลียมี Environment Protection Authority:EPA ทั้งในระดับเครือรัฐและระดับท้องถิ่น ส่วนในประเทศไทยนั้น องค์การที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านขยะ น้ำเสียและตลาด มีความสำคัญเนื่องจาก เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการเพื่อจัดการขยะ น้ำเสีย และตลาด ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้น จึงต้องเป็นองค์กรในระดับท้องถิ่น ได้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านขยะ น้ำเสีย และตลาด ซึ่งเป็นคณะกรรมการที่เพิ่มเติมขึ้นจากกฎหมายเดิม เพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย ควบคุม ตรวจสอบ และดูแลการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.2 มาตรการจัดการ มาตรการในการจัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่

1) ปัญหาขยะ สิงคโปร์มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ Environmental Protection and Management Act,1999 และ Environmental Public Health Act,1987 ส่วนเครือรัฐออสเตรเลียนั้น มีการประกาศนโยบายขยะ และมีกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดการขยะ ได้แก่ Environment Protection Act, 1997 และ National Environment Protection Council Act 1994 ส่วนการจัดการขยะในประเทศไทยนั้นมีมาตรการที่กำหนดไว้ในกฎหมายปัจจุบันกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ในการเก็บ ขน และกำจัดขยะ และกำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบการและประชาชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการขยะ โดยการเก็บรวบรวม และ นำขยะมาทิ้งในภาชนะหรือตามจุดที่กำหนดไว้เพื่อรอการเก็บ ขน นำไปกำจัด แต่ไม่มีมาตรการที่กำหนดให้มีการคัดแยกขยะ และเก็บรวบรวมขยะตามประเภทขยะ ซึ่งเป็นมาตรการที่สามารถช่วยลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้นและต้องกำจัด

2) ปัญหาน้ำเสีย สิงคโปร์มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ Environmental Protection and Management Act,1999 และเครือรัฐออสเตรเลียมี Environment Protection and Biodiversity Conservation Act, 1999 ส่วนในประเทศไทยปัจจุบันผู้ประกอบการและประชาชนต่าง ๆ มีหน้าที่จัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียตามลักษณะและประเภทของอาคารบ้านเรือนของตนตามที่กำหนด ไว้ในกฎหมายควบคุมอาคาร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่กำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยในการบำบัดน้ำเสียที่มาจากอาคาร บ้านเรือนและสถานที่ต่าง ๆ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น พบว่า มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมซึ่งทำหน้าที่ในการบำบัดน้ำเสียจากที่ต่าง ๆ ให้น้ำเสียเหล่านั้นเป็นน้ำทิ้งที่มีค่ามาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด โดยระบบบำบัดน้ำเสียรวมบางแห่งต้องรองรับน้ำเสียจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้เคียง เนื่องจากปัจจุบันนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งยังไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียรวม

3) ปัญหาตลาด เนื่องจากกิจกรรมต่าง ๆ ของตลาดทุกแห่ง ล้วนแต่เป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดขยะ และน้ำเสีย ซึ่งสิงคโปร์มีกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดการตลาด ได้แก่ Environmental Public Health Act,1987 ส่วนในประเทศไทยนั้นมีการทรวางว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด พ.ศ. 2551 ซึ่งพบว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องในปัจจุบันที่เกี่ยวกับการจัดการขยะ และน้ำเสียของตลาดยังขาดมาตรการที่เหมาะสมในการจัดการให้ตลาดเกิดความสะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อย

4) การมีส่วนร่วมของประชาชน เนื่องจากปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้ง 3 ด้าน เป็นปัญหาที่ประชาชนเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง ทั้งในฐานะผู้ที่ก่อให้เกิดขยะ น้ำเสียและตลาด ทั้งยังเป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากปัญหาของขยะ น้ำเสียและตลาด ดังนั้น หากให้โอกาสแก่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการจะทำให้การจัดการปัญหาทั้ง 3 ด้าน

เกิดประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการของผู้ที่ได้รับผลกระทบ

3.3 สภาพบังคับตามกฎหมาย ผลการศึกษาพบว่าในประเทศไทยนั้นกฎหมายที่ใช้จัดการสิ่งแวดล้อมด้านขยะ น้ำเสีย และตลานั้นมีบัญญัติไว้ในกฎหมายหลายฉบับ ทำให้มีลักษณะการจัดการแบบต่างคนต่างทำ และขาดความต่อเนื่องในการจัดการ ทั้ง ๆ ที่การจัดการขยะ น้ำเสียและตลานั้น เป็นการจัดการโดยมีเป้าหมายเดียวกันคือ เพื่อให้เกิดความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของพื้นที่

ผลการวิจัยพบว่าเมืองที่มีสิ่งแวดล้อมที่ดี สะอาด และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นองค์ประกอบประการหนึ่งของความเป็นเมืองน่าอยู่ ซึ่งสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่เกี่ยวข้องและแสดงถึงความเป็นเมืองน่าอยู่นั้นมีอยู่ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านขยะ น้ำเสีย และตลานั้น ซึ่งปัจจุบันนี้แม้สิ่งแวดล้อมทั้ง 3 ด้าน จะมีความเกี่ยวเนื่องกันในลักษณะที่ถ้ามีการจัดการที่ไม่ดีแล้ว จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้ง 3 ด้าน ทำให้เกิดความไม่สะอาด ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย และทำให้เป็นเมืองไม่น่าอยู่ ซึ่งปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นในแทบจะทุกท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทศบาล เนื่องจากเทศบาลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่เป็นชุมชนขนาดใหญ่ และแม้ว่าจะจะมีการออกกฎหมายระดับท้องถิ่นให้ท้องถิ่นใช้ในการดำเนินการเพื่อจัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้ง 3 ด้าน ก็เป็นในลักษณะของกฎหมายที่ไม่มีความเชื่อมโยงเกี่ยวเนื่องกัน ทั้ง ๆ ที่ปัญหาทั้ง 3 ด้านนั้น เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบในเรื่องเดียวกันคือ ทำให้เกิดความไม่สะอาด ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย และทำให้เป็นเมืองไม่น่าอยู่

คำตอบที่ได้มาจากการวิจัยดังกล่าวจะทำให้การจัดการสิ่งแวดล้อมทางกายภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดประสิทธิภาพที่จะทำให้องค์กรต่าง ๆ มีความเป็นเมืองน่าอยู่ คำตอบที่ได้มาจึงนำไปสู่การจัดทำเป็นข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อการบูรณา

การการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านขยะ น้ำเสีย และตลานั้น

โครงสร้างของข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อการบูรณาการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านขยะ น้ำเสีย และตลานั้น ประกอบด้วยบทบัญญัติจำนวน 21 ข้อ แบ่งเป็น 5 ลักษณะ โดยเป็นส่วนนำมี 4 ข้อ ลักษณะ 1 บททั่วไป 1 ข้อ ลักษณะ 2 คณะกรรมการจัดการขยะ น้ำเสีย และตลานั้น 4 ข้อ ลักษณะ 3 การจัดการขยะ 5 ข้อ ลักษณะ 4 การจัดการน้ำเสีย 2 ข้อ และลักษณะ 5 การจัดการตลานั้น 5 ข้อ

4. อภิปรายผล

การจัดการสิ่งแวดล้อมด้านขยะ น้ำเสีย และตลานั้นในต่างประเทศ เช่น สาธารณรัฐสิงคโปร์ บรูไนดารุสซาลาม เจนัว และคณะ (2558) อธิบายในกฎหมายของประเทศ สิงคโปร์และข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคงของประเทศ สิงคโปร์ ว่าสิงคโปร์แม้จะเป็นประเทศที่เป็นเกาะขนาดเล็ก มีพื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติจำกัด แต่เนื่องจากการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี ทำให้สิงคโปร์เป็นประเทศที่ได้รับการยกย่องว่ามีความสะอาดมาก เนื่องจากมีหน่วยงานรัฐบาลที่ดูแลรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อมคือ องค์การด้านสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (National Environment Agency: NEA) มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม คือ Environmental Protection and Management Act 1999 (Chapter 94A) และ Environmental Public Health Act (Chapter 95) 1987 การจัดการขยะในประเทศสิงคโปร์อยู่ภายใต้การควบคุมของหน่วยงาน Waste Management Department ของรัฐบาล มีการกำหนดเป้าหมายไว้ในอนาคตสิงคโปร์จะต้องเป็นเมืองที่ปราศจากขยะ มีการจัดการที่เรียกว่า Singapore Green Plan โดย รมรณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม และช่วยกันลดปริมาณขยะด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การคัดแยกขยะ และให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

ร่วมของประชาชนในการจัดเก็บและคัดแยกขยะกันตั้งแต่ภายในครัวเรือน และเสียค่าธรรมเนียมในการจัดขยะให้กับทางรัฐบาล

การจัดการน้ำเสียในประเทศสิงคโปร์ NEA ได้มีการควบคุมมลพิษทางน้ำและคุณภาพในระบบท่อน้ำทิ้งของสิงคโปร์เช่นเดียวกับแหล่งน้ำและพื้นที่ชายฝั่งทะเล โดยน้ำเสียทั้งหมดจะต้องถูกล่อยในระบบท่อน้ำทิ้งสาธารณะ ทั้งนี้ การปล่อยน้ำเสียลงท่อระบายน้ำเปิดคลอง และแม่น้ำ จะอยู่ภายใต้การควบคุมโดย Environment Protection and Management Act 1999 (EPMA) และ NEA's Pollution Control Department (PCD) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบท่อน้ำและการระบายน้ำหรือของเสียทางท่อในสิงคโปร์คือ Sewerage and Drainage Act 1999

การจัดการ ตลาดในประเทศสิงคโปร์นั้น NEA ได้ดูแลจัดการและควบคุมการจัดการโดย ออกมาตรการบังคับใช้อย่างเข้มงวด เช่น ค่าปรับ ถ้ามีการทำผิดกฎรักษาความสะอาดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการตลาด ได้แก่ Environmental Public Health Act 1987 กฎหมายฉบับนี้มุ่งเน้นการปกป้องสิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยมีบทบัญญัติที่ห้ามมิให้มีการตั้งร้านค้า แผงลอย หรือหาบเร่เพื่อจำหน่ายอาหารหรือสินค้าในที่สาธารณะหรือบนถนน

เครือรัฐออสเตรเลียมีการจัดการขยะ และน้ำเสียอย่างมีประสิทธิภาพจนเมืองในออสเตรเลีย เช่น ซิดนีย์ได้รับการจัดอันดับให้เป็นเมืองที่น่าอยู่ติดต่อกันหลายปี การปกครองแบ่งออกเป็น 3 ระดับได้แก่ การปกครองในระดับสหพันธรัฐ (Federal) ระดับมลรัฐ (State of Territory) และระดับท้องถิ่น (Local administration) โดยการปกครองระดับมลรัฐและระดับท้องถิ่นมีกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมของประชาชนของตนเองภายใต้ขอบเขตที่ได้รับมอบอำนาจและอยู่ภายใต้การควบคุมกำกับของสหพันธรัฐ ในแต่ละมลรัฐหรือเขตปกครองมีการตั้ง

หน่วยงานรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อม (Environment Protection Authority: EPA)

ประเทศออสเตรเลียมีการประกาศนโยบายเกี่ยวกับขยะแห่งชาติ (The National Waste Policy) ซึ่งพัฒนามาจากแนวคิดเกี่ยวกับการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้ความสำคัญกับการนำขยะกลับมาใช้ใหม่หรือใช้ซ้ำ มีการกำหนดวิธีการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพและมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และมีการจัดตั้งแผนการจัดการขยะและกู้คืนทรัพยากรจนถึงปี ค.ศ.2020 ซึ่งเป็นการดำเนินงานด้วยความร่วมมือของรัฐบาลทั้งในระดับสหพันธรัฐ และระดับรัฐ กฎหมายเกี่ยวกับการจัดการขยะของประเทศออสเตรเลีย นั้น มีกฎหมายหลักของรัฐบาลกลาง ได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันสิ่งแวดล้อม ค.ศ.1997 (Environment Protection Act 1997) โดยกฎหมายฉบับนี้กำหนดให้ทุกมลรัฐมีคณะกรรมการจัดการขยะ (Waste Management Committee) ทำหน้าที่ในการประสานกับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และชุมชนซึ่งต้องมีส่วนร่วมทั้งท้องถิ่น ในการลดขยะและนำกลับมาใช้ใหม่โดย Environment Protection Act 1997 เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับกับทั้งประเทศ ส่วนในระดับมลรัฐมีกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดการขยะของแต่ละมลรัฐที่กำหนดกระบวนการวิธีในการดำเนินการจัดการขยะ

การจัดการน้ำเสียในออสเตรเลียมีกฎหมายและกลไกการจัดการน้ำเสียทั้งในระดับรัฐบาลกลาง และรัฐบาลท้องถิ่น โดยมี Environment Protection and Biodiversity Conservation Act 1999 ซึ่งกำหนดกรอบการป้องกันและการจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติ และ National Environment Protection Council Act 1994 เป็นกฎหมายที่กำหนดมาตรการคุ้มครองประชาชนจากปัญหามลพิษ โดยในกฎหมายนี้กำหนดให้สภาคุ้มครองสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีหน้าที่กำหนดมาตรการควบคุมคุณภาพน้ำให้สะอาดอยู่เสมอ อีกทั้งในระดับมลรัฐก็มีกฎหมายของตนเองในการจัดการน้ำ

เช่น มลรัฐนิวเซาท์เวลส์ ซึ่งมีเมืองหลวงคือ ซิดนีย์ที่ได้รับ การจัดอันดับว่าเป็นเมืองน่าอยู่ของโลก มีกฎหมาย เช่น Local Government 1993 ซึ่งกำหนดให้สภาท้องถิ่นมีหน้าที่จัดเก็บค่าบริการในการให้บริการจัดการของเสีย ของที่ดินแต่ละแปลง รวมถึงมีการกำหนดหน้าที่ในการให้บริการของสภาท้องถิ่น และการจัดการของเสีย การจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการระบายน้ำ หรือของเสีย

การจัดการปัญหาขยะในประเทศไทยนั้น มีองค์กรที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับปัญหามลพิษในประเทศไทย คือ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและวางแผนในการจัดการปัญหามลพิษ และมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมลพิษ ได้แก่ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ซึ่งได้กำหนดให้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการขยะมูลฝอยภายในเขตอำนาจของตน และให้มีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นของตนเพื่อกำหนด รายละเอียด ขั้นตอน และวิธีการดำเนินการในการเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอย ส่วนการจัดการน้ำเสียนั้นกฎหมายจัดตั้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 5 ประเภท คือ เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา และกรุงเทพมหานคร ได้กำหนดให้แต่ละท้องถิ่นมีอำนาจในการจัดให้มีน้ำสะอาด และควบคุมให้อาคารสถานที่ต่าง ๆ มีระบบบำบัดน้ำเสียตามลักษณะและประเภทของอาคารที่กำหนดในกฎกระทรวง และในส่วนของการจัดการตลาด ซึ่งในการวิจัยนี้มุ่งไปที่การจัดการเฉพาะด้านมูลฝอย และน้ำเสีย มีมาตรการทางกฎหมาย ได้แก่ กฎกระทรวงว่าด้วย สุขลักษณะของตลาดพ.ศ. 2551 ที่กำหนดให้ตลาดต้องจัดให้มีสถานที่ทิ้งขยะ และมีระบบบำบัดน้ำเสียตามขนาดและประเภทของตลาด

เมื่อเปรียบเทียบการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านมูลฝอย น้ำเสียและตลาดของต่างประเทศกับของ

ประเทศไทยแล้ว พบว่าการจัดการสิ่งแวดล้อมทั้ง 3 ด้านของต่างประเทศ มีหน่วยงานที่รับผิดชอบทั้งในระดับรัฐบาลกลางและระดับท้องถิ่น เช่นเดียวกับประเทศไทย ส่วนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการนั้นทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องในระดับรัฐบาลกลางและระดับท้องถิ่น มีเพียงสาธารณรัฐสิงคโปร์ที่ไม่มีกฎหมายในระดับท้องถิ่น เนื่องจากสิงคโปร์เป็นประเทศขนาดเล็กที่มีการปกครองระดับรัฐบาลกลางเท่านั้น ส่วนมาตรการในการจัดการที่มีในต่างประเทศทุกประเทศได้แก่ การคัดแยกมูลฝอย การลดปริมาณมูลฝอย การนำกลับมาใช้ใหม่ และมูลฝอยเป็นศูนย์ ในขณะที่ประเทศไทยมีเพียงมาตรการเดียวที่กำหนดไว้ในกฎหมาย คือ การห้ามทิ้งมูลฝอยในที่สาธารณะ และแม้ว่าจะมีการออกกฎหมายระดับท้องถิ่นให้ท้องถิ่นใช้ในการดำเนินการเพื่อจัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้ง 3 ด้าน ก็เป็นในลักษณะของกฎหมายที่ไม่มีความเชื่อมโยงเกี่ยวเนื่องกัน ทั้ง ๆ ที่ปัญหาทั้ง 3 ด้านนั้น เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบในเรื่องเดียวกันคือ ทำให้เกิดความไม่สะอาด ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย และทำให้เป็นเมืองไม่น่าอยู่ จึงนำไปสู่การวิจัยเพื่อให้ได้คำตอบที่จะใช้ในการจัดทำเป็นข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านขยะ น้ำเสีย และตลาด เพื่อให้ท้องถิ่นต่าง ๆ สามารถนำไปใช้ในการบูรณาการเพื่อการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมด้านมูลฝอย น้ำเสีย และตลาด ของท้องถิ่น ให้เกิดความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และเป็นท้องถิ่นที่น่าอยู่

5. ข้อเสนอแนะ

จากผลของการวิจัยสรุปได้ว่าข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบเพื่อบูรณาการการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านขยะ น้ำเสีย และตลาด ที่จัดทำขึ้นมาเพื่อให้เป็นต้นแบบของกฎหมายให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ในการจัดการกับสิ่งแวดล้อมทั้ง 3 ด้านใน

เชิงบูรณาการการจัดการโดยให้องค์กรภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการด้วยซึ่งก็จะส่งผลต่อการทำให้พื้นที่ปกครองเป็นเมืองน่าอยู่ได้ และในการจัดการนั้นการวิจัยเสนอแนะให้ดำเนินการดังนี้

5.1 การให้ข้อมูลข่าวสารในเรื่องสภาพปัญหาขยะ น้ำเสียและตลาดที่ส่งผลต่อการเป็นเมืองน่าอยู่ให้องค์กรเอกชนและประชาชนพึงจะได้รับรู้เพื่อเป็นการสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นโดยมีเป้าหมายคือการสร้างจิตสำนึกรักษาพื้นที่เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการด้วย

5.2 กำหนดแนวทางและขั้นตอนของการมีส่วนร่วมขององค์กรเอกชน โดย เริ่มจากการคัดแยกขยะตามประเภทขยะ การ reuse และ recycle ขยะ เพื่อดำเนินการจัดจำหน่ายให้เป็นรายได้ของเจ้าของขยะหรือเป็นรายได้ของชุมชน ซึ่งอาจจัดทำเป็นกองทุนขยะสำหรับเป็นเงินได้ชุมชนในการนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาชุมชนให้เป็นเมืองน่าอยู่ต่อไป การจัดการน้ำเสีย การให้เอกชนจัดการตลาดด้านขยะและน้ำเสีย

5.3 การบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการปัญหาขยะ น้ำเสีย และตลาดมีการกำหนดสภาพบังคับทางกฎหมาย คือ มีทั้งโทษปรับ โทษจำคุก หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามบทบัญญัติกฎหมายระดับพระราชบัญญัติแต่ขอบเขตแห่งอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีได้เพียงการใช้อำนาจทางปกครองลงโทษปรับกรณีที่มีการฝ่าฝืนหรือละเมิดไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติท้องถิ่นเท่านั้น จึงเป็นปัญหาของประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายที่ส่งผลให้ประชาชนไม่เกรงกลัวกฎหมาย การวิจัยจึงมีข้อเสนอแนะให้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายระดับพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องนั้นก็คือพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 และพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.2535 ในหมวดว่าด้วยบทกำหนดโทษโดยการเพิ่มบทบัญญัติให้ใช้มาตรการทาง

สังคมแทนการลงโทษปรับหรือจำ เช่น การให้ทำงานเพื่อสาธารณประโยชน์ เช่นลงโทษด้วยการกวาดพื้นที่ หรือคอยเฝ้าระวังมิให้มี การกระทำความผิดเกิดขึ้น เป็นต้น ซึ่งหากมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายดังกล่าวแล้วย่อมหมายความว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็สามารถที่จะจัดทำเป็นข้อบัญญัติ ท้องตามที่กฎหมายกำหนดไว้

5.4 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป คือ ควรมีการทำการวิจัยการบังคับใช้ ข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบเพื่อการบูรณาการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านขยะ น้ำเสีย และตลาด ซึ่งเป็นคำตอบที่ได้จากการวิจัยเพื่อจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิภาพ จึงควรให้มีการทำการวิจัยแนวทางในการนำข้อบัญญัติท้องถิ่นท้องถิ่นฉบับนี้ไปสู่การบังคับใช้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของท้องถิ่นให้มีความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย ซึ่งจะส่งผลให้เป็นท้องถิ่นที่น่าอยู่

6. เอกสารอ้างอิง

- ไชยยันตร์ กัมปนาทแสนยากร. (2538). **เมืองน่าอยู่**. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาสน์การพิมพ์.
- บุญวรา ฐะมโน เจนพิงพร และคณะ. (2558). **รายงานฉบับสมบูรณ์ เรื่อง “กฎหมายของประเทศสิงคโปร์และข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคงของประเทศสิงคโปร์**. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- มูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย. (2558). **ถอดรหัสเมืองน่าอยู่**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แสงสว่างการพิมพ์.
- สุนีย์ มัลลิกะมาลย์. (2545). **การบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (ประเทศไทย).

(2560). **กฎหมายและการจัดการ**

สิ่งแวดล้อมของเครือรัฐออสเตรเลีย.

สืบค้น เมื่อ 2 พฤศจิกายน 2560, จาก

[https://lawforasean.com/blog/2017/0](https://lawforasean.com/blog/2017/09/environmentalawa)

[9/environmentalawa](https://lawforasean.com/blog/2017/09/environmentalawa)

A. Kiss and D. Shelton, **Manual of European**

Environmental Law (Cambridge,

England: Grotius, 1993), pp. 26-28;

and United Nations Environment

Mostafa Kamal Tolba, **Evolving**

Environmental Perception from

Stockholm to Nairobi (London:

Butterworths, 1988),

Programme, The Stockholm Declaration, 1972 .

Retrieved December 11, 2019, from

<http://unep.org/Documents>.

Multilingual/Default.as

p?documentid=97&articleid=

1503.

Rimmer, P. J. and Howard, D. (2009). **The City**

in Southeast Asia. Singapore :

National University of Singapore

Press.